

Fjallabyggð
Íris Stefánsdóttir
Gránugötu 24
580 Siglufjörður

Reykjavík, 12. júlí 2024
UST202406-004/A.B.
10.04.02

Efni: Breyting á aðalskipulagi Fjallabyggðar 2020-2032 og deiliskipulagi - Hafnarsvæðið á Siglufirði

Vísað er til erindis skipulagsfulltrúa Fjallabyggðar er barst 4. júní sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um tillögu vegna breytingar á aðalskipulagi Fjallabyggðar 2020-2032 og deiliskipulagi fyrir hafnarsvæðið á Siglufirði.

Í erindinu kemur fram að breytingin gengur út á að vinna að framtíðarstefnumótun og endurskipulagningu vinnusvæða. Markmið skipulagsins er að tryggja eftir því sem kostur er sambýli ólíkra atvinnugreina, þ.e. ferðamennsku og sjávarútveg, gefa kost á nýjum tækifærum, bæta ásýnd umhverfis vestan Óskarsbryggju, m.a. vegna farþegaskipa sem þar leggja að og nýs varðskips sem nú á heimahöfn á Siglufirði og er legustaður þess við Óskarsbryggju.

Í greinargerð kemur fram að gert er ráð fyrir 1,45 ha landfyllingu sem sé ekki háð mati á umhverfisáhrifum. Neikvæð áhrif á vatnsgæði, gróður og dýralíf sjávar mun líklega gæta á framkvæmdartíma að einhverju leyti.

Mengun hafna

Umhverfisstofnun bendir á að sumt efni í höfnum (oft dýpkunarefni) sem tekið er upp eða hreyft til getur verið mengað af þungmálmum, þrávirkum lífrænum efnum eða öðrum mengandi efnum sem getur haft neikvæð áhrif á m.a. lífríki.

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að fjallað sé um áhrif framkvæmdanna á lífríki ef gert verði ráð fyrir raski á botni hafnarinnar.

Lög um stjórn vatnamála

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að fjallað sé um og að skipulagstillagan sé í samræmi við lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og vatnaáætlun 2022-2027.¹ Lögin ná yfir grunnvatn og allt yfirborðsvatn (þ.e. straumvötn, stöðuvötn, árósavatn, strandsjó, lón og jökla). Fram kemur í 28. gr. laganna þar sem fjallað er um réttaráhrif vatnaáætlunar, að opinberar áætlanir á vegum stjórnvalda, svo sem vegna skipulagsmála, náttúruverndar, orkunýtingar og samgangna, skulu vera í samræmi við þá stefnumörkun um vatnsvernd sem fram kemur í vatnaáætlun og lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála.

Við endurskoðun eða breytingu skipulagsáætlunar sveitarfélags skal, þegar við á, samræma skipulagsáætlunina vatnaáætlun innan sex ára frá staðfestingu vatnaáætlunar. Sveitarfélagið þarf að fjalla um og meta áhrif skipulagsins á vatnshlot þar sem það á við (þar sem fyrirséð er álag á vatn). Einnig bendir Umhverfisstofnun á að mikilvægt er að framkvæmdaraðilar séu upplýstir um að ítarlegra áhrifamat þarf að liggja fyrir áður en leyfi fyrir framkvæmdir og/eða starfsemi er veitt. Þau framkvæmdaleyfi sem sveitarfélagið gefur út þurfa að vera í samræmi við stefnumörkun vatnaáætlunar og lög um stjórn vatnamála.

Vatnshlotið sem um ræðir er strandsjávarvatnshlotið *Siglufjörður* 102-1362-C¹.

Stofnunin bendir á að öll strandsjávarhlot eiga að vera í að minnsta kosti góðu vistfræðilegu ástandi og góðu efnafræðilegu ástandi. Nái vatnshlot ekki umhverfismarkmiðum skal fara í aðgerðir til að draga úr álagi, leggja til mótvægisaðgerðir eða breytingar á framkvæmd til að tryggja gott ástand vatns. Umhverfismarkmið um ástand eru lagalega bindandi og má ástandi vatnshlota ekki hnigna, hvorki tímabundið né varanlega.

Strandsjávarhlotið *Siglufjörður* hefur ekki verið ástandsflokkað, þ.e. vistfræðilegt og efnafræðilegt ástand vatnshlotsins er ekki þekkt. Vistfræðilegt ástand vatnshlotsins er enn metið í óvissu uns niðurstöður vöktunar á vistfræðilegum gæðapáttum liggja fyrir og ástand þess hefur verið metið. Einnig hefur verið skilgreint álag á vatnshlotið vegna skólps, iðnaðar og sorplosunar.

Því er mikilvægt að ástandsmat sé gert á vatnshlotinu *Siglufirði* til að hægt sé að meta áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á stöðu vatnshlotsins og umhverfismarkmið þess. Þegar gögn og ástandsmat vatnshlotsins hafa verið uppfærð þarf að gera mat á áhrifum framkvæmda á vatnshlotið sem leyfisveitandi kallar eftir frá framkvæmdaraðila og tekur síðan afstöðu til. Slíkt áhrifamat skal innihalda upplýsingar um m.a.:

- Vatnshlotið sem um ræðir, ástand þess og umhverfismarkmið.
- Áhrif vegna framkvæmdarinnar og hvernig hún hefur áhrif á gæðapætti sem eru notaðir til að ástandsmeta strandsjávarvatnshlot. Ef greind eru líkleg neikvæð áhrif, bein og óbein, á gæðapættina vegna framkvæmdarinnar þarf að gera sérstaklega grein fyrir þeim tengslum og umfangi áhrifanna. Einnig hvort umhverfismarkmið munu nást eða ekki.
- Hugsanlegar mótvægisaðgerðir til að koma í veg fyrir neikvæð áhrif (þ.e. ef kemur í ljós að umhverfismarkmiðin nást ekki).
- Samlegðaráhrif allrar starfsemi (núverandi og fyrirhugaðri) sem hafa eða geta haft áhrif á vatnshlotið.

Gæðapættirnir sem skilgreindir hafa verið fyrir strandsjó eru nítrat, fosfat, blaðgræna, hryggleysingar á mjúkum botni og botnþörungur á hörðum botni. Umhverfisstofnun bendir á meta skuli áhrif framkvæmdarinnar á tegundafjölbreytileikastuðul (NQI stuðul) með aðstoð Hafrannsóknastofnunar.

¹ <https://vatnavefsja.vedur.is/#/waterbody/102-1362-C>

Umhverfisstofnun bendir á að landfylling getur einnig haft áhrif á vatnsformfræðilega gæðabætti sem hafa þó ekki enn verið skilgreindir í strandsjó. Breytingar á vatnsformfræði geta valdið áhrifum á ofangreinda gæðabætti.

Umhverfisstofnun bendir á að ef áhrifamatið leiðir í ljós hnignun eða mögulega hnignun á vatnshloti skv. 18 gr. laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála getur framkvæmdaraðili óskað eftir heimild stofnunarinnar til breytingar á vatnshloti.

Auk þess vill Umhverfisstofnun benda á stöðuskýrslu fráveitumála þar sem fjallað er um fráveitumál á Siglufirði, en þar segir m.a. að engin hreinsun sé og tvær megin útrásir.²

Landfylling

Í greinargerð segir að gert ráð fyrir nýrri u.þ.b. 1,45 ha landfyllingu þar sem efnismagn er óþekkt. Nýta á efni sem til fellur vegna jarðgangnagerðar.

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að það komi fram hvers konar efni þarf og hversu mikið efni þarf í landfyllinguna. Auk þess þarf að koma fram hvaðan á efnið að koma fyrir utan jarðgangnaefni ef við á jafnvel dýpkunarefni.

Umhverfisstofnun bendir á að hluti framkvæmdarinnar er varp í hafið samkvæmt 9. gr. laga nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda. Umhverfisstofnun vekur athygli á að samkvæmt 9. gr. laganna er varp efna og hluta í hafið óheimilt. Umhverfisstofnun getur þó, að fenginni umsögn Hafrannsóknastofnunar, veitt leyfi til að eftirtöldum efnum og hlutum sé varpað í hafið:

- a. dýpkunarefnum,
- b. náttúrulegum, óvirkum efnum, þ.e. föstum jarðefnum sem ekki hafa verið unnin efnafræðilega og samsett eru úr efnum sem ólíklegt er að losni út í hafsvæðið,
- c. fiskúrgangi frá fiskverkunarstöðvum í landi, enda standi sérstaklega á.

Umhverfisstofnun vill vekja athygli á að með umsókn um varp í hafið þurfa að berast stofnunni upplýsingar samkvæmt viðauka I við leiðbeinandi reglur um meðferð dýpkunarefnis.³

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að það komi fram í tillögunni að varp dýpkunarefna og náttúrulegra óvirkra efna í hafið, þ.e. fastra jarðefna, er háð leyfi Umhverfisstofnunar í samræmi við 9 gr. laga nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda.

Starfsleyfi

Stofnunin bendir á að skv. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir skal allur atvinnurekstur, sem sótt er um starfsleyfi fyrir, vera í samræmi við skipulag. Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að fram komi með skýrum hætti í skipulagstillögunni hvar leyfilegt sé að vera með starfsemi sem er starfsleyfisskyld hjá Umhverfisstofnun, eða heilbrigðisnefnd, til að hægt sé að meta hvort starfsemin samræmist

² [Stöðuskýrsla fráveitumála 2020](#)

³ [Leiðbeinandi reglur um meðferð dýpkunarefnis](#)

skipulagi, skv. lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir og reglugerð nr. 550/2018 um losun frá atvinnurekstri og mengunarvarnaeftirlit.

Loftslag og loftgæði

Umhverfisstofnun tekur undir mikilvægi þess að fjallað sé um áhrif tillögunnar á loftslag og loftgæði vegna tíðra komu skemmtiferðaskipa.

Auk þess vill stofnunin benda á áætlun stjórnvalda um loftgæði sem nefnist *Hreint loft til framtíðar - áætlun um loftgæði á Íslandi 2018-2029* þar sem markmiðið er að stuðla að loftgæðum og heilnæmu umhverfi.

Virðingarfyllt,

Axel Benediktsson

sérfræðingur

Rakel Sæmundsdóttir

sérfræðingur